

KUVEYT YURT DIŞI YATIRIM ÜLKE PROFİLİ

A. KUVEYT ÜLKESİNİN İŐ ORTAMI

1. İő Ortamı

a. İő Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

Resmi Adı:	Kuveyt Devleti
Başkent:	Kuwait City
Hükümet Tipi:	Anayasal Emirlik
Devlet Başkanı (Emir):	Sheikh Meshal Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah
Nüfus:	5.21 milyon
Resmi Dil:	Arapça; İngilizce iş dünyasında yaygın şekilde kullanılır.
Yüzölçümü:	17.818 km ²
Para Birimi:	Kuveyt Dinarı (KD), (1 KD = 1.000 fils), (1 KWD= 3,24 \$)
*Nominal GSMH:	172,9 Milyar Dolar
*GDP Büyüme	-0,6
*Kişi Başına Düşen Gelir:	33.164 Dolar
*Cari İşlemler Dengesi	26 Milyar Dolar
*Yıllık Enflasyon:	% 2,8
Kredi Derecelendirme Kuruluşlarından Aldığı Notlar**	Moody's: A1 Fitch: AA- S&P: AA-
Zaman Dilimi:	GMT +3
Ülke Telefon Kodu:	+965

*Kaynak:IMF

**Kaynak: Kuveyt Maliye Bakanlığı

Dünya Bankası iş yapma kolaylığı sıralamasında Kuveyt 190 ülke içerisinde 83 üncü sırada yer almaktadır. Kuveytlilerin %85'i kamuda çalıştığından idari süreçler vakit almakta bürokrasi oldukça yavaş işlemektedir. Kurumlar arası koordinasyon zayıf olup, yöneticiler sorumluluk almaktan kaçınmakta, zaman zaman üst düzey yöneticilere ilişkin yolsuzluk ve rüşvet iddiaları basına yansımaktadır. Hidrokarbonlar ihracatın ve hükümet gelirin %90'ını oluşturduğundan, Kuveyt'te ekonomik performans OPEC+ üretim politikasına, küresel talebe ve rakip çıktıya sıkı sıkıya bağlı kalmaya devam etmektedir. Bu çerçevede, Kuveyt uzun süredir askıda olan kalkınma projelerinin hayata geçirilmesi hedefi kapsamında, gelir kaynaklarını çeşitlendirmek (vergi koyma), kamu borçlanması yollarını açmak, banka kredi olanaklarının genişletilerek likidite ve toplam talebin artırılması politikalarını uygulamaya geçirmek için çalışmaktadır.

Kuveyt'te yıllardır devam eden siyasi tıkanıklık reformların durmasına sebep olarak ülkenin gelişmesini engellemiştir. Meclis tarafından verilen gensorular nedeniyle 2020'den beri Kabine 10 kez istifa etmiş ve Kuveyt dört yasama seçimi düzenlemiştir. Bu nedenle, 2024 yılı Mayıs ayında, Emir Şeyh Meshal parlamentoyu dört yıllığına feshetmiştir. Bu çerçevede, diğer Körfez ülkelerine göre daha demokratik bir yapıya sahip olan Kuveyt siyasi yapı açısından daha kırılğan bir zeminde radikal kararlar uygulamaya çalıştığından Kuveyt'te 2024-2028 dönemi

önemli yapısal reformların hızlandırılması için bir mühlet gibi de değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, hükümetin önemli yapısal sorunları hızlı bir şekilde ele almaya başladığı, uzun süredir askıda kalan önemli altyapı projelerine ilişkin süreci hızlandırdığı ve en önemlisi Meclis baskısı nedeniyle cesaret edilemeyen mali reform adımlarını hızla atmaya başladığı görülmektedir.

Öte yandan, Kuveyt, eğitim ve sağlık alanları başta olmak üzere vatandaşlarına ciddi sosyal destekler sağlamaktadır. Bu durum da vatandaşlık kurumunun suistimale açık hale gelmesine sebep olmuştur. Halihazırda Meclisin olmamasının da verdiği geniş yetkiyle son dönemde usulsüz bir şekilde Kuveyt vatandaşlığı aldığı tespit edilen 60.000'den fazla kişi vatandaşlıktan çıkartılmış olup, ülkenin siyasi yapısındaki belirsizlik hali ve vatandaşlıktan çıkarmalar, başta perakende sektörü olmak üzere tüm sektördeki talebi olumsuz etkilemekte ve yabancı yatırımcının pazara girişe ihtiyatlı yaklaşmasına sebep olmaktadır.

Bu çerçevede, Kuveyt'in ivedilikle çözmesi gereken en önemli sorunlar: Demografik kriz, elektrik, eğitim, yollar, uzun süredir bekleyen ülkenin gelişmesini sağlayacak kalkınma projeleri, sağlık hizmetleri, zayıf turizm ağı, lojistik altyapı ve kamu maliyesi olarak sıralanmıştır.

Kuveyt 2035 Vizyonu temelinde reform ihtiyacı olan 7 alanda politika hedefleri belirlemiştir. Bu alanlar: kamu yönetimi, ekonomi, altyapı, yaşama ortamı, sağlık hizmetleri, beşeri sermaye ve küresel pozisyon. Kuveyt söz konusu hedefler çerçevesinde master planlar da geliştirmekte olup, Eylül 2023 tarihinde açıklanan 2040 Master Planı 4 kilit bölgede kentsel, ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede, Başkent, Kuzey Ekonomik Bölgesi (İpek Şehri Projesi), Güney Sanayi Bölgesi ve Batı Kaynaklar bölgelerinde konut, yatırım, ticaret ve sanayinin geliştirilmesine odaklanılmaktadır. 2023-2027 yıllarını kapsayacak 4. Master Planı, KİK Demiryolu, Kuveyt Uluslararası Havaalanı Terminal II Projesi, gayrimenkul sektörünün geliştirilmesi ve ülkenin yol bakım onarımı projelerinin tamamlanmasını içermektedir. Kuveyt'in son dönemde yaptığı atılımlar dikkate alındığında söz konusu Plana titizlikle uyulduğu ve plan çerçevesindeki politika hedeflerine ulaşılabileceği anlaşılmaktadır.

Kuveyt'te vergi çerçevesindeki dönüşümler, vergiye tabi şirket sayısını artırarak vergi tabanını genişletmeyi amaçlamaktadır. Kuveyt, hem petrol hem doğal gazda karasularında ciddi keşifler de yapmakta olup, diğer mali ve finansal reformların yanında bir yandan geleneksel gelir kaynağına bağlılığını da sürdürmektedir. Bu çerçevede, Kuveyt Petrol Şirketi'nin açıklamış olduğu 2040 ve 2050 hedefleri çerçevesinde yeni keşiflerle birlikte petrol alanındaki gelirlerini de belli bir seviyede tutmayı hedeflediği görülmektedir. Öte yandan, mevcut gelir kaynakları, halihazırda bekleyen pek çok kalkınma projesini finanse etmek için yeterli olmayacağından mali ve finansal reformların hız kazanacağı görülmektedir.

Kuveyt 2026/2027 bütçesinde gelirlerin geçen yıla kıyasla %10,5 azalarak 16,3 milyar KWD; giderlerin ise %6,2 artışla 26,1 milyar KWD olması beklenmektedir. Öte yandan, bütçede petrolün ortalama varil fiyatı 57\$ olarak hesaplanmış olup, ortalama petrol fiyatının 90,5\$ olduğu senaryoda bütçe dengeye gelecektir. Gelirlerin %79'unu petrol iradlarının oluşturması

beklendiğinden, İran/ABD-İsrail geriliminin seyri ve Hürmüz Boğazı'nın durumunun beklentileri ciddi şekilde aşağı veya nispeten yukarı yönlü etkileyebileceği değerlendirilmektedir. Bu yıl petroldışı gelirlerde bir önceki yıla kıyasla %19,6 artış yaşanması beklenmektedir. S&P Kuveyt için bütçe açığının milli gelire oranının; 2026/2027 mali yılında yaklaşık %17'ye çıkmasını beklemekte olup, bu 2025/2026 mali yılındaki %8 oranının oldukça üzerindedir. Uzun süren bir savaş, Hürmüz Boğazı'nın uzun süre kapalı kalması veya daha geniş bir coğrafi alana yayılması, muhtemelen daha ciddi mali sonuçlara yol açacak olup, tersi durumunda daha olumlu senaryolar beklenebilecektir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), savaşın devam etmesi sonucu Arap bölgesinin uğrayacağı kayıplara ilişkin bir tahmin yayınlamıştır. Savaşın beşinci haftasında yayınlanan raporda, savaşın devam etmesinin Arap bölgesi ekonomilerinde %-3,7 ile % -6 arasında bir daralmaya yol açabileceği belirtilmektedir. Mutlak anlamda bu, 120 ila 194 milyar \$ arasında bir kayba denk gelmekte olup, bölge ekonomilerinin 2025 yılında elde ettiği tüm kazanımlardan daha fazla bir kayıp olacağı anlamına gelmektedir. İşsizlik oranlarının yaklaşık %4 oranında artabileceği, bunun da 3,6 milyon iş kaybına (Arap ekonomisinin 2025 yılı boyunca yarattığı iş sayısından daha fazla) yol açabileceği belirtilmektedir. Rapora göre, Arap grupları düzeyinde en büyük kayıpları mutlak anlamda Körfez İşbirliği Konseyi ülkeleri yaşayacaktır. Rapor, bu ülkelerin toplam gelirlerinde %-5,2 ile %-8,5 arasında bir daralma veya mutlak anlamda yaklaşık 103 ila 168 milyar \$ arasında bir kayıp öngörmektedir.

Kuveyt ekonomisi, 2023 yılında %3,6; 2024'te ise %1 daralmıştır. 2025 yılında ise 2,6 büyüme kaydetmiştir. IMF, 2026 yılında Kuveyt için -0,6'lık bir küçülme öngörürken; Economic Intelligence Unit Nisan ayında Kuveyt'in büyüme tahmininde güncelleme yaparak 10,3'lük bir daralma tahmininde bulunmuştur. Goldman Sachs ise daha karamsar bir tablo çizerek Kuveyt ve Katar için 2026 yılında %14 küçülme öngörmektedir.

Kuwait Petroleum Corporation tahminlerine göre Kuveyt'in savaş öncesi günlük üretimi olan 2,6 milyon varil seviyesine ulaşması üç-dört ay sürecektir. Bu, savaşın büyüme üzerindeki etkisine ek olarak, mali açığın mevcut 2026/2027 bütçe tahmini olan 9,8 milyar KD'ye kıyasla önemli ölçüde artacağı anlamına gelmektedir. Kuveyt'in mal ve hizmet ihracatının miktar bazında %20 oranında azalması beklenmekle birlikte, savaş bittikten sonra petrol fiyatlarının varil başına 57 dolarlık mevcut bütçe tahmininin üzerinde kalmasıyla kısmen dengeleneceği değerlendirilmektedir.

Eğer Economist'in varsayımları gerçekleşirse (yani ateşkes, Hürmüz Boğazı'nın yeniden açılması ve gelecek Haziran ayının başlarında petrol üretiminin kademeli olarak yeniden başlaması) Kuveyt bütçe açığını kapatmak için iki kaynağa başvuracaktır: finansal rezervlerini kullanmak ve kamu borçlanmasını artırmak. Economist'e göre bu senaryo gerçekleşirse, Kuveyt, 2026 yılı için öngördüğü negatif büyümenin büyük bir kısmını 2027 yılında yaklaşık %7,9'luk pozitif bir büyüme ile telafi edecektir.

Yukarıda farklı kuruluşlar tarafından açıklanan tahminlerden anlaşılacağı üzere, savaşın etkilerine ilişkin tahminler, savaşın süresine ve coğrafi yayılımına bağlı olarak büyük farklılıklar göstermektedir.

b. Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

1. Şirket Kurmak

Kuveyt'te kefalet sistemi denilen bir sistem ticari hayata egemendir. Bu sistemde Kuveyt vatandaşları Kuveyt'te kurulacak şirketlerde en az %51 oranında pay sahibi olmak zorundadır. (yabancılar en fazla %49 pay sahibi olabilir) Kuveyt'te ticari hayatı düzenleyen oldukça geniş bir mevzuat bulunmasına rağmen 2016 yılında çıkarılan 1 Nolu Şirketler Kanunu ve 13 Nolu Ticari Acenteler Kanunu (2016), Serbest Bölgeler Kanunu ve Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununun ticari hayata yön veren kanunlar olduğu görülmektedir.

1 Nolu Şirketler Kanunu

Kanun kapsamında 7 tür şirket kurulabilmektedir.

- Genel Ortaklık Şirketi: Yabancılar %49'a kadar ortak olabilir.
- Limited Şirket: Yabancılar %49'a kadar ortak olabilir.
- Paylı Ortaklık Şirketi: Yabancılar %49'a kadar ortak olabilir.
- Ortak Yatırım (Joint Venture): Kuveytli ortağın ticaret lisansı ile yapılabilir.
- Ortaklık Şirketi: Kendi hisselerinin olmasına izin verilebilir.
- Sınırlı Sorumlu Ortaklık: Yabancılar %49'a kadar ortak olabilir. Bu yüzde Doğrudan Yabancı Yatırım Kanunu kapsamında artırılabilir.
- Şahıs Şirketi: Yabancılar %49'a kadar ortak olabilir.

Yabancı firmaların Kuveyt pazarına girebilmesi için aşağıdaki yollardan birini seçmeleri gerekmektedir:

- Firma kurmak (WLL ya da KSC türü firmalar)
- Ortak Girişim (Joint Venture) tesis etmek
- Kuveyt Doğrudan Yabancı Yatırım Kanununa (Kanun No: 116, 2013) göre bir şirket kurmak
- Kuveytli bir acente ya da ticari temsilciyle çalışmak

1.1. Şirket Kurma Prosedürü

1.1.1. WLL ya da KSC Closed Türü Firmalar

Yabancı gerçek ya da tüzel kişilikler Kuveytli bir ortakla Limitet Şirket (WLL) kurabilirler. Kuveyt Şirketler Kanununun 191 nci maddesine göre limitet şirket en az iki hissedarla açılmalı ve %51 hisse Kuveytli bir gerçek ya da tüzel kişiliğin olmalıdır (bankalar, yatırım brokerları ile sigortacılık firmaları için Kuveytli ortak en az %60 hisseye sahip olmalıdır). Karı ve kocalar tek ortak sayılmaktadır. Kuveyt'te WLL türünde bir şirket kurmak takribi iki ila altı hafta arasında sürmektedir. Hızlı ve sorunsuz senaryoda 10-15 gün içinde şirket kurulabilmekte iken gecikmeli durumlarda 1-2 ayı bulabilmektedir. Kuveyt'te girişimciler ve yeni kurulan şirketler için en yaygın yasal yapı Limited Şirkettir (Limited Liability Company).

Aynı zamanda pazara girmek isteyen yabancı şirketlerin veya yatırımcıların da öncelikli tercihidir. Kuveyt'te WLL (With Limited Liability) olarak da bilinen LLC, dahil edilmesi en yaygın, kolay ve hızlı olanıdır. Hissedarlara karşı sınırlı sorumluluğu sayesinde kişisel varlıkların korunması ile operasyonel esneklik arasında bir denge sağlar. Bu yapı, nispeten basit idari süreçlere izin verirken, sahiplerinin kişisel varlıkları için bir düzeyde koruma sağladığı için popülerdir.

Şirket Kurulumunda Yasal Adımlar:

1. Şirket türü belirlemek
2. Bir şirket adı belirlemek
2. Faaliyet alanı ve ortaklık yapısı için ön izin almak
3. Şirket kuruluş mutabakat sözleşmesini (MoA) hazırlamak ve noter onayı (Adalet Bakanlığı) almak
4. Şirket adına banka hesabı açmak ve asgari sermayeyi yatırmak (faaliyete göre değişir)
5. Ticaret siciline kayıt olmak, lisans almak
6. Kuveyt Ticaret ve Sanayi Odası'na kaydolmak
7. Belediyeden izin almak (Kuwait Municipality, fiziki ofis bulunmalı ve adresi gösterilmelidir)
8. Yabancı çalışanlar için zorunlu sağlık sigortası, oturum, çalışma izni süreçlerinin tamamlanması (Ministry of Interior, Public Authority for Manpower)

Başvurular, Kuveyt Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'na yapılmaktadır. Süreç genelde 2-6 hafta sürmektedir. Telekomünikasyon, sağlık ve eczacılık firma kurulumları için ilgili Bakanlıklar ekstra bilgi ve belgeler talep edebilmektedir. Başvuru belgeleri Arapça olmalıdır.

KSC Closed (Kuwaiti Joint Stock Companies) türü şirketler ise en az 5 hissedardan teşekkül etmelidir. Sermaye yeterliliği firmaların faaliyetine göre belirlenmektedir. KSC Closed türü firmalar gerekli kriterleri sağladıktan sonra Kuveyt Borsasına kote olabilme hakkına sahiplerdir. Yabancı ortaklar şirketin en fazla %49'una sahip olabilmektedir. KSC Closed firmaları bankacılık ve sigorta faaliyetleri yürütemezler. Bu tür şirketler ortalama 6 ayda kurulabilmektedir.

Yabancı ortaklı KSC Closed türü firmalar WLL türü firmalar gibi sadece yabancı payına düşen kısmı için %15'lik kurumlar vergisi ödemektedir. Bunun haricinde, Kuveyt Borsasına kote olan KSC Closed türü firmaların gelirlerinin her yıl %1'i Kuveyt Bilimsel Gelişim Vakfı'na vergi olarak aktarılmaktadır. Benzer şekilde, bu tür firmaların gelirlerinin %1'i oranında zekat vergisi alınmaktadır. Son olarak, KSC türü Kuveyt Borsasına kote firmalar % 2,5 oranında Ulusal İşçi Desteği Vergisi ödemektedir.

Diğer taraftan, Kuveyt Ticaret ve Sanayi Bakanlığı yabancılara uygulanan kısıt nedeniyle Kuveytli çoğu zaman sessiz ortak olduğundan yabancılardan şirket kurmak için Kuveytlilerle kendi aralarında yaptıkları yan sözleşmelerde yer alan bilgileri (kar dağılımı ve sözleşmede kapsama alınan diğer hususlara ilişkin paylaşımın nasıl yapılacağı) kayıt

altına almak ve şeffaflığı sağlamak amacıyla 2023 yılında çıkardığı bir mevzuatla Faydalanıcı Sahiplik (beneficial ownership) kavramını getirmiştir. “Faydalanıcı Sahiplik” (Beneficial Ownership) kavramı, şirketin kağıt üzerinde görünen ortaklarından ziyade gerçekte kontrol eden veya ekonomik fayda sağlayan kişiyi tespit etmeye yönelik bir düzenlemedir. Söz konusu mevzuat kapsamında halihazırda tüm kayıtlı şirketlerin ve kurulacak şirketlerin faydalanıcı sahiplerin detaylarını gösterir belgelerini Kuveyt Ticaret ve Bakanlığına sunması gerekmekte olup, aksi takdirde ciddi idari para cezaları uygulanmaktadır. Bu uygulama Kuveyt’in kara para aklama ile mücadele, terörün finansmanını önlenmesi ve uluslararası şeffaflık standartlarına uyum çerçevesinde attığı bir adımdır. Bu kapsamda, faydalanıcı ortaklık yapısının temelde yatırımcıyı korumak değil devleti korumak ve sistemi şeffaf yapmak için düzenlendiğinin vurgulanmasında fayda görülmektedir. Sonuç olarak yabancıların şirket kurulumda, yan sözleşmeler (side agreements), hissedarlar sözleşmesi (shareholders agreement), yönetim kontrolü maddeleri, imza yetkileri, kar dağıtım garantileri, opsiyon/rehin/teminat yapılarını düzgün bir şekilde kurabilmek için hukuki danışmanlık alması şiddetli bir şekilde önerilir.

1.1.2. Ortak Girişim (Joint Venture) Tesis Etmek

Kuveyt Şirketler Kanununun 57 nci maddesine göre Ortak Girişim (Joint Venture) iki ya da daha fazla gerçek/tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Taraflar müştereken ve münferiden sorumludur. Ortak Girişimin tüm hedef, hüküm ve koşulları Ortak Girişim Anlaşmasında yer almalıdır. Söz konusu Anlaşma Ortak Girişimin tarafları için bağlayıcıyken, üçüncü tarafları bağlamamaktadır.

1.1.3. Kuveyt Doğrudan Yabancı Yatırım Kanununa (Kanun No: 116, 2013) Göre Şirket Kurmak

Kuveyt Doğrudan Yabancı Yatırım Kanunu (Kanun No: 116, 2013) aşağıdaki türlerde yatırımı öngörmektedir:

- %100’e kadar yabancı sermayeli Kuveytli bir şirket kurmak
- Yabancı bir firmanın Kuveyt’te şubesini açmak
- Araştırma-Geliştirme çalışmaları için bir temsilcilik açmak

Kuveyt’te yabancı sermayeli şirket kurmak için başvuru ve takip süreci Kuwait Direct Investment Promotion Authority (KDIPA) bünyesinde kurulan One Stop Shop tarafından yürütülmektedir.

1.1.4. Şube Açmak

Kuveyt’te şube açmak mümkün olmakla birlikte genel olarak bir devlet projesi kazanmış olma şartı aranmaktadır. Kamu ihalesi alınması durumunda projenin yürütülmesi için şube açılmasına izin verilmekte olup, genel olarak proje bitince kapanmaktadır.

KDIPA üzerinden %100 yabancı şube mümkün olmakla birlikte, yerel sponsor aranmaktadır. Şube açabilmek için genel olarak ana şirketin ticaret sicili, en az 1-3 yıllık aktif faaliyet geçmişi, denetlenmiş finansal raporlar ve faaliyet lisansı aranmaktadır. Şube için KDIPA'nın onay süreci zor ve seçici olup her sektör kabul edilmemektedir. Şube, yabancı şirket sayıldığı için %15 kurumlar vergisine tabi olup, sadece Kuveyt dışı ortaklık payı vergilendirilmektedir. Kuveyt'te şube açmak ortalama 1-3 ay rasında sürmekte olup, şube seçeneğinin pazara giriş amaçlı değil de büyük proje veya kamu projeleri için daha uygun olabileceği değerlendirilmektedir.

1.1.5. Acente ya da Ticari Temsilci ile Çalışmak

Kuveyt'in acentelik sistemi 2016 tarihli 13 sayılı Ticari Acentelik Kanunu ile Kuveyt Ticaret Kanunu'nun 260 ila 296 ncı maddelerinde açıklanmaktadır.

Kuveyt'te uzun vadeli işbirliği yapmak isteyen firmalarımızın ya da Kuveyt kanunları uyarınca Kuveyt'te yerine getirilmesi gereken prosedürlerin gerektirdiği durumlarda acentelik sisteminin tercih edilmesi faydalı olabilmektedir. Bu durum, özellikle kamu kurumlarına yönelik mal veya hizmet satışı yapmak isteyen firmalarımız için geçerli olabilmektedir.

Kuveyt hukuk sistemi ve iş yasaları yabancıların Kuveyt'te herhangi bir şekilde şube açmalarına imkan sağlamadığından, Kuveyt'te iş yapmak isteyen yabancı firma veya kişiler, Kuveytli bir acente ismi veya sponsorluğu altında bu tür faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

2016 tarihli 13 sayılı Ticari Acentelik Kanunu'nun ilk iki maddesinde ticari acentelerin özellikleri ile ticari acentelik sözleşmelerinin barındırması gereken özellikler yer almaktadır. Buna göre, ticari acenteler Kuveytli bir gerçek kişi olabileceği gibi Kuveytli gerçek kişinin sermaye payının en az %51 olduğu tüzel kişilikler de olabilir. Ticari acentenin Ticaret Sicili'ne kayıtlı olması gerekmektedir. Acenteliğin kapsadığı faaliyeti uygulama yetkisi olmalıdır. Acentenin ile acentelik verenin arasında bir ticari acentelik sözleşmesi olmalıdır. Ticari acentelik sözleşmesinde aşağıdaki bilgiler yer almalıdır:

- Acente veya distribütörün adı, acentelik verenin adı ve uyuşu
- Sözleşmenin kapsadığı emtialar veya ürünler veya hizmetlerin tanımı
- Acentelik veren ile acente veya distribütörün her birinin hak ve yükümlülükleri
- Acentenin veya distribütörün faaliyet alanı
- Acenteliğin süresi ve yenileme yöntemi
- Acenteliğin fesih yöntemi ve şartları
- Acentelik veren ile acente arasında üzerinde anlaşmaya varılan ve Ticari Acentelik Kanununa aykırı olmayan diğer hususlar

Bir firma üretimini yaptığı farklı ürünler için ayrı acenteler kullanabilmektedir. Ayrıca, firmaların birden fazla firma veya kişiye distribütörlük vermeleri mümkündür.

Acentelik sözleşmesinin geçerlilik kazanması için imzalandıktan sonra en çok 2 ay içerisinde Kuveyt Ticaret ve Sanayi Bakanlığı tarafından tescil edilmesi gerekmektedir. Tescil işlemleri için başvuru sadece Kuveyt vatandaşları tarafından yapılabilmektedir. Başvuru evrakları aşağıdaki gibidir:

- Acentelik sözleşmesinin orijinal ve resmi onaylı bir kopyası
- Acentelik sözleşmesinin noter onaylı Arapçaya çevirisi
- Acentenin ticaret sicilinin bir kopyası
- Acentenin vatandaşlık belgesi
- Acentenin Kuveyt Ticaret ve Sanayi Odası tescil belgesi

Kuveyt kanunlarının yabancı firma faaliyetlerini sınırlayıcı yönleri, firmalarımızın acentelik verme konusunda dikkatli olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, bu tür anlaşmalar yapılmadan önce işbirliği yapılacak firmanın iyi araştırılması faydalı olacaktır.

Bu tür bir araştırma yapılırken, firmanın Kuveyt Ticaret ve Sanayi Odasındaki kayıtlarının kontrol edilmesi dışında, firmanın daha önce veya halen çalıştığı diğer firmaların öğrenilmesi, banka hesapları, firmanın piyasadaki imajı, geleceğe yönelik projeleri, vb. konularda bilgi edinilmesi faydalı olacaktır. Ayrıca, yapılacak işbirliği çerçevesinde firmalarımızın, işbirliği yaptıkları Kuveytli firmanın kefilliği altında Kuveyt'te faaliyet göstermeleri ya da kendileri tarafından belirlenecek kişilerin çalışmasının sağlanması da mümkündür.

Herhangi bir anlaşmazlık durumunda Kuveyt mahkemelerinin temel dayanağı taraflar arasındaki sözleşme hükümleridir. Bu itibarla, son derece dikkatli bir sözleşme hazırlanmasında yarar görülmektedir.

Sözleşmenin imzalanmasından veya feshinden önce mutlaka hukukçu tavsiyesine başvurulması ile sözleşmede tahkim hükümlerine yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Diğer önemli bir husus da sözleşmede acente firmanın performansını izleme hakkını veren hükümlere yer verilmesidir.

Kuveyt, 5 Ekim 1961 tarihli Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması hakkında Lahey Konvansiyonunu onaylamayan ülkeler arasında olduğundan acentelik sözleşmelerinin de dahil olduğu ticari sözleşmelerin resmi tasdik süreci farklı yürütülmektedir.

Ülkemiz firmaları ile Kuveytli firmalar arasında imzalan acentelik sözleşmesinin onay süreci aşağıdaki gibidir:

- Ülkemiz firmasının bulunduğu şehirdeki Ticaret Odası onayı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tasdiki
- Kuveyt Devleti Ankara Büyükelçiliği tasdiki

Bu aşamadan sonra sözleşmenin tasdik süreci Kuveyt'te devam eder.

- Kuveyt Ticaret ve Sanayi Odası onayı
- Kuveyt Devleti Dışişleri Bakanlığı tasdiki
- T.C. Kuveyt Büyükelçiliği Konsolosluk Birimi tasdiki
- Eğer sözleşme Arapçaya tercüme edilmediyse Arapçaya tercüme edilir ve Kuveyt Devleti'nin Adalet Bakanlığı'nda tercüme tasdiki yapılır.
- Kuveyt Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nda tescil ettirilir.
- Gazetelerde ilan edilir.
- Acentelik tescil sertifikası alınır.

1.1.6. Franchising

Kuveyt'te, lokanta, gıda, eğlence, eğitim, tekstil, mobilya, otomotiv, taşımacılık, vb. sektörlerde franchising yaygın şekilde kullanılan bir yöntemdir. Esasen franchising yukarıda belirtilen diğer yöntemlerden biri kullanılarak oluşturulacak bir işbirliği şeklinde Kuveytli bir temsilci belirlenmesi yoluyla gerçekleştirilmektedir. Son dönemde, özellikle hazır giyim ve lokantacılık sektöründe ülkemiz firmaları Kuveyt pazarına franchising yöntemiyle giriş yapmaktadır

Şirket feshi

Bir şirket türünün sona ermesine ilişkin özel nedenler dikkate alınarak, bir şirket aşağıdaki nedenlerden herhangi biri nedeniyle feshedilebilir:

1. Şirket sözleşmesinde veya Kuveyt Şirketler Kanununda öngörülen hükümlere uygun olarak uzatılmadığı sürece, şirket sözleşmesinde belirtilen şirket süresinin sona ermesi.
2. Şirketin kuruluş amacının gerçekleştirilmesi veya bu amacın gerçekleştirilmesinin imkansız hale gelmesi.
3. Şirket varlıklarının tamamında veya çoğunda, kalan varlıklara yatırım yapılmasının mümkün olmayacağı ölçüde amortisman ayrılması.
4. Şirket sözleşmesinde belirli bir çoğunluk öngörmediği sürece, ortakların, şirketin süresi dolmadan feshedilmesine oybirliğiyle onay vermesi.
5. Şirketin başka bir şirketle birleşmesi.
6. Şirketin iflasının ilanı
7. Şirketin faaliyetlerini üst üste üç yıl süreyle yürütmemesi veya mali tablolarını düzenlememesi nedeniyle şirketin lisansının iptaline karar verilmesi.
8. Şirketin feshi kararının verilmesi

Şahıs Şirketi Feshi

Şahıs Şirketi, sermayenin tek bir kişide toplanması veya mirasçıların ölüm tarihinden itibaren altı ay içinde şirketin başka bir hukuki biçimde devam edeceğine karar vermemesi halinde, sermaye sahibinin ölümü ile sona erecektir. Ayrıca şirket sermayesine sahip tüzel kişinin feshi ile şirket sona erer.

Profesyonel Şirketin Feshi

Kuveyt Şirketler Kanunu'nun 266 ıncı madde hükümlerine tabi olarak, şirketin herhangi bir nedenle yalnızca bir ortağı varsa ve bu ortak altı ay içinde bir veya daha fazla ortağın katılımını başlatmadığı takdirde Profesyonel Şirket sona erecektir.

b. Vergi Uygulamaları

Genel

Kuveyt'te gelir vergisi, gayrimenkul vergisi, katma değer vergisi, stopaj ya da satış üzerinden alınan herhangi bir dahili vergi uygulanmamaktadır. Kuveyt'te sadece yabancı ortaklı şirketlerin yabancı ortağının sermaye payına düşen kısmına uygulanan %15 oranındaki kurumlar vergisi ve Çokuluslu Şirketler Vergisi bulunmaktadır. Kurumlar vergisi dışında halka açık firmaların ödediği bazı ekstra vergi kalemleri de bulunmaktadır. Öte yandan, Kuveyt'te iş yapan kurum, kuruluş ve firmalar taşeron, alt yüklenici veya her ne suretle olursa olsun iş yaptırdıkları yabancı firmaları Maliye Bakanlığı'na bildirmekle yükümlüdürler. Kuveytli işveren, iş yaptırdığı yabancı firma Maliye Bakanlığında vergi yükümlülüklerini yerine getirdiğine dair bir belge getirene kadar, toplam sözleşme bedelinin %5'inden az olmamak üzere yabancı firmaya yapması gereken son ödemeyi tutma yükümlülüğü altındadır.

Vergi İdaresi

Vergiye yönelik işlemler Kuveyt Maliye Bakanlığı altındaki Vergi Yükümlülüğü ve Planlama Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

Beyanname

Vergi, mükellefin hesap dönemi olarak tanımlanan ve bir takvim yılı olarak kabul edilen vergilendirme döneminde elde edilen kazançlar üzerinden alınır. Ancak ilk vergilendirme dönemi en az altı ay, en fazla 18 ay olabilir. Ayrıca vergi mükellefinin yıl sonunun 31 Aralık dışında bir tarihle değiştirilmesi yönündeki yazılı talebi de kabul edilebilir.

Firmaların öncelikle mezkur Vergi Dairesini ziyaret ederek vergi numarası alması ve vergilendirme dönemini belirlemesi gerekmektedir. Belirlenen dönemin bitiminde Bakanlık tarafından belirlenmiş olan danışmanlık firmaları tarafından denetim yapılması gerekmektedir. Vergi mükellefi, vergilendirme döneminin bitiminden itibaren üç ay 15 gün içerisinde, vergi mükellefinin hesap defterlerine dayalı olarak vergi beyannamesi vermelidir. Mükellefler bazı durumlarda vergi beyannamesi vermek için 60 güne kadar süre uzatımı talebinde bulunabilmektedir. Böyle bir uzatma verilmesi durumunda, vergi beyannamesi verinceye kadar herhangi bir vergi ödemesine gerek yoktur ve bu durumda ödeme tek seferde yapılmalıdır.

Vergi mükellefi, vergi beyannamesinin sunulmasının ardından vergi dairesi yetkilileri tarafından incelemeye tabi tutulan belirli muhasebe kayıtlarını Kuveyt'te tutmalıdır. Muhasebe

kayıtları İngilizce olabileceği gibi, sistemin gerekli kayıtları içermesi ve vergi departmanına önceden bilgi verilmesi durumunda mali tabloların hazırlanmasında kullanılan bilgisayarlı bir sistemde de olabilir.

Vergi, vergi döneminin bitimini takip eden dördüncü, altıncı, dokuzuncu ve on ikinci ayların 15'inci günü dört eşit taksitte ödenecektir. İdare tarafından uzatma verilmesi halinde, verginin tamamı uzatmanın sona erdiği tarihte ödenecektir. Verginin zamanında beyan edilmemesi veya ödenmemesi, her 30 günlük gecikme veya gecikmenin bir kısmı için vergi yükümlülüğünün %1'i oranında ceza gerektirmektedir.

Muhasebe Kayıtları

Muhasebe kayıtlarının titizlikle tutulması gerekmektedir. Her yapılan işlemin faturası, sözleşmesi ve her yıla ait "Vergi Borcu Yoktur Belgesi" olmak zorundadır. Ödemelerin mutlaka banka aracılığıyla yapılması ve ödeme dekontları ve belgelerinin titizlikle muhafaza edilmesi gerekmektedir.

Verginin Hesaplanması

Yabancı firmaların ödemesi gereken %15'lik Kurumlar Vergisi giderler düşüldükten sonra elde edilen kar üzerinden hesaplanmaktadır. Öte yandan, firmaların dışarıdan hizmet aldığı danışmanlık, yazılım vs gibi hizmetler için Deemed Profit adı verilen vergilendirme türü bulunmaktadır. Karın %30'unun %15'i şeklinde ödeme yapılan söz konusu vergi türünde yapılan iş ve işlemler açısından herhangi bir gider olmadığı veya sınırlı gider olduğu için dışarıdan hizmet sağlayan sektörler bu vergilendirme türünü tercih etmektedir. Öte yandan, ülkemiz ile Kuveyt arasında Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması bulunmaktadır. Bu çerçevede, Kuveyt'te vergilendirilen firmalarımız Kuveyt Maliye Bakanlığından ilgili dokümanları temin ederek ülkemiz Gelir İdaresi Başkanlığına sunabilir.

Amortisman

Ürün özelinde süresi ve miktarı değişmektedir. Amortisman, belirlenen oranlar üzerinden doğrusal olarak alınır. Ancak, vergi beyannamesinin sunulmasından önceki 90 gün içerisinde vergi mükellefi, vergi dairesinden amortismanı doğrusal yöntemden farklı bir yöntem kullanarak hesaplamasını talep edebilir. Vergi dairesi bu talebi, vergi muhasebesi ilke ve kurallarına uygun olarak makul bir temele dayanması halinde kabul edecektir.

Anapara amortisman oranları kanunda şu şekilde belirtilmiştir:

Sabit Varlık Türü	Amortisman Oranı
Binalar	4
Prefabrik Binalar, Mobilya ve Ofis Ekipmanı	15
Elektirik-Elektronik Ekipman	15

Ulaşım ve yük araçları	15
Araçlar ve ekipmanlar	20
Arabalar ve otobüsler	20
Sondaj ekipmanı	25
Yazılım	25
Bilgisayar ekipmanı ve aksesuarları	33,3

Vergiden Muafiyet

KİK vatandaşlarına ait olan işletmeler, kurumsal kazançlar üzerinden vergi ödemekten muaftır. Kuveyt borsasında işlem gören menkul kıymetlerin alım satımından kaynaklanan sermaye kazançları vergiden muaftır. Kuveytli distribütörler aracılığıyla mal satan yabancı müvekkiller vergiye tabi değildir. Ayrıca, KDIPA üzerinden kurulan şirketler için yabancılardan alınan yüzde 15'lik verginin 10 yıl boyunca alınmaması, gümrük vergisi muafiyeti gibi proje bazlı esnek teşvikler sağlanmaktadır.

Diğer Vergiler

Kuveyt Vergi Sisteminde gümrük vergileri haricinde belli başlı dört vergi bulunmaktadır.

- **Yabancı İşletmeler için Kurumlar Vergisi**

Amortisman ve benzeri giderlerin düşülmesi ve Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşmaları kapsamında yapılacak değerlendirmenin ardından vergi hesaplanmaktadır. Ülkemizin Kuveyt'le Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması bulunmaktadır. Yabancı şirketler için vergi %15'tir. Şirketlerin içindeki ortaklık yapısına göre yabancılardan tahsil edilmektedir. Kuveyt vatandaşları bu vergiden istisnadır.

- **Çok Uluslu Şirketlere Getirilen DMTT Vergisi**

Kuveyt, 30 Aralık 2024 tarihinde çok uluslu şirketlere %15 oranında Yurtiçi Asgari İlave Vergi (Domestic Minimum Top-up Tax-DMTT) uygulayan 2024/157 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyi yayınlamış olup, söz konusu Kararname 1 Ocak 2025 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bahreyn, BAE ve Umman da aynı şekilde DMTT vergisini 1 Ocak 2025 tarihi itibarıyla uygulamaya geçirmiştir.

DMTT yasası, ister nihai ana kuruluş (UPE) ister bir gruba ait bağlı şirket veya daimi işyeri olsun aşağıdaki iki ölçütü karşılayan kuruluşlara uygulanacaktır:

- Çok uluslu şirket olması (bir yan kuruluş, şube, daimi işyeri veya benzer bir varlık biçimi aracılığıyla birden fazla yetki alanına sahip olan); ve

- Nihai ana kuruluşun önceki dört muhasebe yılından en az ikisinde en az 750 milyon Avro (yaklaşık 240 milyon KWD) tutarında konsolide gelire sahip olması

DMTT'den Muaf Kuruluşlar

- Devlet Kurumları
- Uluslararası Kuruluşlar
- Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar
- Emekli Fonları
- Nihai Ana Kuruluş Yatırım Fonları ve Gayrimenkul Fonları

DMTT Muafiyet

DMTT kapsamına giren kuruluşlar, 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren başlayan mali yıllardan itibaren aşağıdaki yurt içi vergilere tabi olmayacaktır:

- Zekat
- Yerli İstihdam Desteği Vergisi
- Gelir Vergisi
- Kuveyt-Suudi Arabistan Tarafsız Bölgesi'ndeki faaliyetlerden elde edilen gelir vergisi.

Son üç vergi dönemi içerisinde ortalama cironun 10 milyon avroyu veya eşdeğerini geçmemesi ya da karın 1 milyon avro veya eşdeğerini geçmemesi halinde mükellefe ödenecek vergi herhangi bir vergi dönemi için sıfır olacaktır.

• Kuwait Foundation for the Advancement of Sciences (KFAS) Vergisi

KSC ve KSC (c) türü Kuveyt Borsasına kote firmaların gelirlerinin her yıl yüzde 1'i Bilimin Geliştirilmesi İçin Kuveyt Vakfı'na vergi olarak aktarılmaktadır.

• Zekat Vergisi

KSC ve KSC (c) türü Kuveyt Borsasına kote firmalar tarafından şirketteki gelirlerinin yüzde 1'i oranında zekat vergisi alınmaktadır. Bu gelirler Kuveyt Devleti tarafından uluslararası yardım programlarında kullanılmaktadır.

• Ulusal İşçi Desteği Vergisi

KSC türü Kuveyt Borsasına kote firmalara uygulanan yüzde 2,5'lik bir vergidir.

• Gümrük Vergisi

Bilindiği üzere, 2002 yılında Körfez İşbirliği Teşkilatı (KİK), Ortak Gümrük Kanunu ve Tek Gümrük Tarifesi'ni yürürlüğe koyarak bir gümrük birliği tesis etmiş ve ithal malların birçoğu için gümrük vergisini %5 olarak belirlemiştir. Kuveyt, KİK'in Tek Gümrük Tarifesi kararını 1 Nisan 2003 tarihinde resmen onaylamış, böylece birçok malda %5 oranında gümrük vergisi (CIF) belirlenmiştir. Tek Gümrük Tarife'sinden muaf olan bazı ürünler, belirli temel gıda

maddeleri ile ilaçlar veya tıbbi ürünlerdir. Tütün ürünleri ise %100 oranında gümrük vergisine tabidir.

c. Sosyal Güvenlik Uygulamaları

1. Asgari Ücret:

Kuveyt'te asgari ücret yabancılar için aylık 75 Kuveyt Dinarı olarak belirlenmekle birlikte çoğu çalışan bu rakamın üzerinde maaş almaktadır. İşgücü Kurumu'nca (Public Authority for Manpower) 75 Kuveyt Dinarı aşağısındaki sözleşmeler onaylanmamaktadır. Maaşla birlikte çoğunlukla, ulaşım, konut ve yemek hizmetleri de sağlanmaktadır.

2. Ortalama Ücretler:

Kuveyt'te özel sektörde çalışan yabancıların aylık ortalama ücretleri 323 Kuveyt Dinarı'dır. Kamuda çalışan yabancıların ortalama aylık ücretleri ise 750 Kuveyt Dinarı'dır. Ev çalışanlarının ortalama aylık ücretleri ise 117 Kuveyt Dinarı olarak tahmin edilmektedir. Ev işçileri kapsam dışında tutulduğunda özel sektörde çalışan yabancıların ortalama ücretleri ise 337 Kuveyt Dinarı'dır. Orta seviyedeki profesyoneller 600-1200 KWD arasında ücretler almakta olup, beyaz yakalı üst düzey pozisyonlardakiler için 2500-6000 KWD veya daha üzeri maaşlar söz konusu olabilmektedir. Aynı işi yapan hizmet sektörü işçileri veya profesyonelleri milliyetleri nedeniyle farklı maaşlar alabilmektedir.

Kuveyt vatandaşlarından kamuda çalışan erkekler ortalama 1.878 Kuveyt Dinarı, kadınlar 1.310 Kuveyt Dinarı ücret almaktadır. Kamu petrol sektöründe ise ortalama ücret 1.675 Kuveyt Dinarı'dır.

3. İşsizlik Parası ve Sosyal yardımlar

Kuveyt'te işçiyi işten çıkarmada ilk beş yıl için yarım maaş, sonraki her yıl içinse bir maaş tazminat ödenmektedir.

Yabancı işçilerin sosyal güvenlikleri bakımından, Kuveyt sosyal sigorta sistemi sadece Kuveytlileri kapsamına almaktadır. Yabancı çalışanlar için Kuveytli kefil aracılığıyla firmalarımızın ödemesi gereken (işçi başına 50 Kuveyt Dinarı) zorunlu sağlık sigortası bulunmaktadır. Zorunlu sağlık sigortası kapsamındaki yabancılar, devlet hastanelerinden başvuru ücreti ile tedavide kullanılan yöntem, araç ve cihazlara katkı payı ödeyerek faydalanmaktadırlar. Hastanede ödenen katkı payları çalışandan tahsil edilmektedir.

Geçici çalışma vizesi uygulaması bulunmamakla birlikte, ticari ziyaretçi vizesi kapsamında kamu projeleri için 6 ay, özel sektör projeleri için 1 ay ülkede çalışmaya izin verilmektedir. Öte yandan, söz konusu vize ile bankada hesap açılması mümkün olmamakta, kimlik alınamamakta ve Çalışma Kurumundan izin alınamamaktadır.

Yabancı işçilerin oturma izni başvuruları kapsamında Türkiye'de zorunlu sağlık testi yapılması ve sabıka sicil belgesinin alınması gerekmektedir. Test sonucu ve sabıka kaydı

ise Arapçaya tercüme edilip sırasıyla noter, mülki amir ve Kuveyt'in Ankara ya da İstanbul'daki Temsilciliklerinden onaylatılması gerekmektedir. Kuveyt konsolosluğunda onay için belirli bir ücret tahsil edilmektedir. Mühendislerde diploma onayı, operatörlerde ise ehliyet onayı aranmaktadır. Başvurular, Kuveyt Çalışma Kurumu'nun (Public Authority for Manpower) 'Ashal' uygulaması üzerinden online olarak yapılmaktadır.

Oturum ve çalışma izni giderlerinin işverene maliyeti yaklaşık 250-300 KWD'dir (100 KWD zorunlu sağlık sigortası ile 1 yıllık oturum ücreti dahil). Devlet projelerinde çalışan her işçi için 250 KWD teminat yatırılması zorunludur. Turist vizesiyle çalışmak kanunen yasaktır ve tespiti halinde çalışanlar sınır dışı edilmektedir.

İşçi ücretleri işçilerin banka hesabına yatırılmalıdır. Bankalar Kuveyt Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı ile koordineli çalışmaktadır. Kuveyt Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı 3 ayda bir bankalardan tüm maaşların ödendiğine dair belge almaktadır. Ödenmeyen maaş olması durumunda firmalara işçi başı ceza kesilebilmektedir.

2. Potansiyel Yatırım Alanları

Kuveyt'te potansiyel yatırım alanları Kuveyt Doğrudan Yabancı Yatırım Kurumu (KDIPA)'nın web sitesinde kapsamlı bir şekilde hazırlanmıştır. Bahse konu rapor, Kuveyt'te kamu kurumlarının yaygın bir şekilde hizmet alımı yaptığı Oxford Business Group'un danışmanlığında hazırlanmakta olup, söz konusu alanlara KDIPA'nın internet sitesinden ulaşılabilmektedir.

Kuveyt'in 2020-2035 yılları arasında hem fiziksel hem de dijital altyapı geliştirilmesi alanlarında 200 milyar dolar değerinde doğrudan yatırım çekmesi hedeflenmektedir. Ülkede 3 adet büyük ekonomik bölge kurulması projesi bulunmakta olup, bunlardan en hızlı ilerleyeni Abdali Ekonomik Bölgesi projesidir. 35.000 mukime 5 km² alanda, sürdürülebilir akıllı şehirler ve ticaret, yatırım ve sanayi fırsatları sunacak söz konusu proje, KİK Demiryolu ve Mübarek Al Kebir projeleri aracılığıyla mega İpek Şehri projesinin bir parçası durumundadır.

Hükümetin öncelik verdiği alanlar: turizm ve eğlence, ulaşım, iletişim, lojistik, konut, telekomünikasyon, IT, finansal hizmetler, sağlık, yenilenebilir enerji ve petrol ve petrokimya sektörleridir.

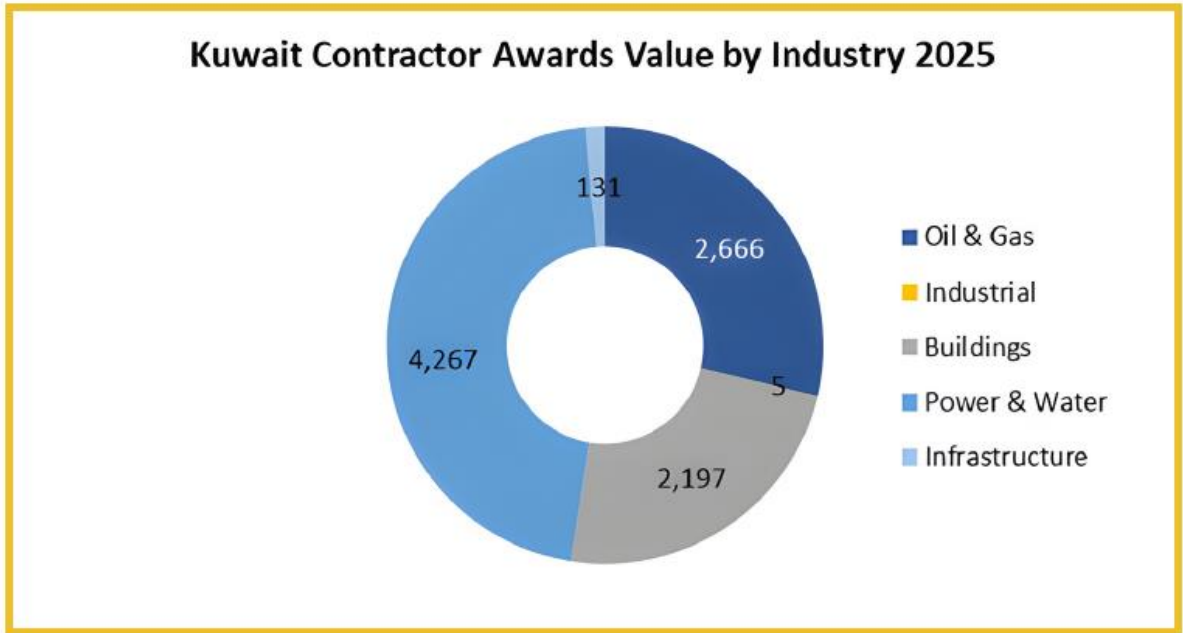
Ayrıca, Kamu-Özel Ortaklık Projeleri için <http://www.kapp.gov.kw/home/project/> adresinden güncel projelere ilişkin bilgi edinilebilir.

Müteahhitlik sektöründeki yatırım fırsatları için Kamu İhale Kurumu websitesinde (<https://capt.gov.kw/en/tenders/opening-tenders/>) haftalık düzenli yayımlanan ihale ilanları ile, Kuveyt Konut Refahı Kurumunun internet adresi (https://www.pahw.gov.kw/Tenders_Arabic) takip edilebilir.

Müteahhitlik Sektörü

GlobalData, Kuveyt inşaat sektörünün, yenilenebilir enerji, ulaştırma, petrol ve doğal gaz projelerine yapılan yatırımlar ve Yeni Kuveyt 2035 Ulusal Kalkınma Planı'nın bir parçası olarak yapılan yatırımlarla desteklenerek 2025'ten 2028'e kadar yıllık ortalama %7,1 büyüme oranıyla büyüyeceğini tahmin etmektedir.

Kuveyt, 2026-2027 mali yılı için bir önceki yıla kıyasla üçte birden fazla bir artışla yaklaşık 3 milyar Kuveyt dinarı (10 milyar ABD doları) tutarında sermaye harcaması onaylamış olup, 117 yeni proje ile 551 adet devam eden kalkınma projesini kapsamaktadır. Bütçe tahsis edilen önemli projeler arasında yeni Kuveyt Uluslararası Havalimanı terminali, Mubarak Al-Kabeer limanı ve Kabd Atıksu Arıtma Tesisi yer almaktadır. Bölgesel çatışmanın başlangıcından bu yana Kuveyt tesislerine yönelik tekrarlanan füze ve insansız hava aracı saldırılarına rağmen altyapı ve müteahhitlik projelerine ayrılan bütçenin artırılması dikkat çekicidir.

Source: Ventures Onsite Projects Intelligence Platform

Kuveyt'in 100 milyar dolarlık altyapı planı İpek Şehri (Mübarek Al Kebir Limanını içeriyor) ve 10 milyar dolarlık ulusal demiryolu projesi (Mübarek Limanında ve Havaalanında da durakları olacak) ekonomik çeşitlendirmeyi ve uluslararası müteahhitlik firmalarını çekmeyi amaçlamaktadır.

2026 yılı için Kuveyt'te öngörülen müteahhitlik ihalelerinin toplam değeri yaklaşık 10 milyar \$ olup, bu rakam 2025 yılındaki ihale değerine kıyasla %5'lik bir artışı temsil etmektedir. Petrol ve doğalgaz sektörünün, toplam müteahhitlik ihalelerinin yaklaşık %36'sını oluşturarak liderliğini sürdürmesi beklenmekte olup, bunu %29 ve %28'lik paylarla sırasıyla inşaat ve enerji & su sektörleri takip edecektir.

Diğer taraftan, bölgedeki savaş hali tüm sektörleri olduğu gibi müteahhitlik sektörünü de oldukça negatif şekilde etkilemiş olup, yukarıda yer verilen Ventures Onsite tahminlerinin 2026 yılında hayata geçmesi artık uzak bir ihtimaldir. 2025 yılının ilk üç ayında müteahhitlik

sektöründe 1,7 milyar dolarlık proje ihale edilmişken, 2026 yılının ilk çeyreği itibariyle bu değer 339,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu değerın 329,7 milyon dolarlık kısmı ise Ocak ayında kaydedilmiş olup, Şubat ayında ve özellikle Mart ayında neredeyse hiçbir ihale verilmemiştir. Ülkedeki gayrimenkul sektörü satışları da savaşın etkisiyle 2025 yılına kıyasla Şubat ve Mart aylarında %90'ın üzerinde düşüş kaydetmiştir.

a. Mübarek Al Kebir Limanı

Kuveyt'in kuzeyinde inşa edilen Mubarak Al Kabeer Limanının, ülkenin lojistik kapasitesini 2,5 milyon TEU artırması beklenmektedir. Aynı bölgede büyük bir ekonomik bölge (Abdali Economic Zone) kurulmasına yönelik bir proje de bulunmaktadır. Çin'in Kuşak-Yol Projesinin bir parçası olan Mübarek Al Kebir Limanına ilişkin Kuveyt Bayındırlık Bakanlığı 9 ihale duyurusu yayımlamış olup, Kuveyt mezkur limanın ilk fazının inşası için China Communications Construction Şirketi ile 4,1 milyar değerinde sözleşme imzalamıştır. Kuveyt'in 2035 vizyonunda önemli projelerden olan Mübarek Limanı projesi çerçevesinde Çin ve Kuveyt tarafından düzenli ziyaretler gerçekleştirilmekte, Bayındırlık Bakanı Al Mashaan tarafından liman bölgesine düzenli yerinde ziyaretler yapılmaktadır.

b. Demiryolu Projeleri

Tüm KİK ülkelerini birbirine bağlayacak demiryolu projesinin Kuveyt ayağı için açılan danışmanlık ve tasarım hizmetleri ihalesini yaklaşık 2,5 milyon Kuveyt Dinarı teklifle bir Türk firması kazanmıştır. KİK demiryolu ağının toplam uzunluğunun 2,177 kilometre olması planlanmaktadır. Söz konusu demiryolu Kuveyt'ten başlayarak Suudi Arabistan'ın Dammam kentine, oradan Bahreyn'e, ardından Katar, BAE ve son olarak Umman'ın Sohar kenti üzerinden Muskat'a ulaşacaktır. Networkun uzunluğu BAE'de 684 kilometre, Suudi Arabistan'da 663 kilometre, Umman'da 306 kilometre, Katar'da 283 kilometre, Kuveyt'te 145 kilometre ve Bahreyn'de 36 kilometre olacaktır.

Ayrıca, Suudi Arabistan-Kuveyt arasında inşa edilmesi planlanan başka bir demiryolu projesine ilişkin çalışmalar ve iki ülke arasında üst düzey görüşmeler de gerçekleştirilmekte olup, 650 kilometre uzunluğunda olacak demiryolu ağı (hızlı tren), iki ülke arasındaki seyahat süresini üç saate indirecektir. Bu proje, Körfez İşbirliği Konseyi'nin tüm KİK ülkelerini bağlayacak demiryolu bağlantısı projesinden ayrıdır. Projenin dört yılda tamamlanması beklenmektedir.

c. Konut Projeleri-Üç Yeni Şehir Projesi ile Konutta PPP Dönemine Girilmesi

Kuveytliilerin konut ihtiyacı giderek artmakta olup, dikey kentleşmenin Kuveytliiler tarafından tercih edilmediği ülkede, Kuveytliilerin yüksek maliyetleri olan villalar edinebilmesi için devlet alternatifler üzerinde çalışmaktadır. Bu kapsamda, Gayrimenkul Finansmanı Yasası ile işbirliği halinde yürütmesi planlanan yeni şehir projeleri bulunmakta olup, devlet uygun konut edinme hızını artırmada özel sektörü dahil edecektir. Bu çerçevede, özel şirketlerin devletle stratejik ortak olmalarını sağlayan gerekli yasal değişiklikler yapılmıştır.

Kuveyt 2023 yılında Konut Geliştirme Kanununu (Real Estate Developer Law olarak da bilinir) onaylamış olup, söz konusu Yeni Konut Yasası'nın temel özelliklerinden biri, özel sektörün konut arazileri üzerinde konut projeleri geliştirmesine izin vermesidir. Konut Refahı Kurumunun (PAHW) Yatırım Yönetmeliği, PAHW'nin konut dışı alanların geliştirilmesi için PPP (Public-Private Partnership) projeleri ihale etmesine izin verirken, Yeni Konut Yasası, PAHW'a konut alanları için de PPP projeleri ihale etme yetkisini vermiştir.

Yeni Konut Yasası'nın 2. maddesine göre, PAHW kendisine tahsis edilen arazi parsellerinde entegre konut şehirleri veya bir veya daha fazla konut alanı kurmak için şirket (shareholding company) kurabilir. Bu çerçevede, değeri 250 milyon Kuveyt Dinarı'nı aşan projeler için PAHW, proje şirketi olarak hareket edecek hissedar şirketler kuracaktır. Söz konusu Yasanın, yeni Gayrimenkul Finansman Yasasıyla birlikte, konut ihtiyacının karşılanması, yeni iş fırsatları yaratması ve ülkeye yabancı yatırımın çekilmesini sağlaması hedeflenmektedir.

Halihazırda Güney Sabah Al Ahmad projesinin altyapı çalışmaları, Nisan 2023 tarihinde Kuwait Arab Contractors firması tarafından üstlenilmiş olup, 280.000 mukimi ağırlaması ve 145.000 iş yaratması beklenmektedir. Ayrıca, Güney Saad Al Abdullah Projesi (Kuveyt'teki ilk akıllı şehir projesi) de Mart 2025 tarihinde China Ghezouba şirketi (863 milyon dolar) tarafından üstlenilmiş olup, 150.000 mukimin yaşaması beklenmektedir.

Kuveyt'te konut inşaat sektörü için hükümet 2029 yılına kadar beş proje aracılığıyla 65.500 konut birimi inşa etmeyi planlamakta olup, konut sektörünün Kuveyt Vizyonu 2035'i uygulama planı tarafından desteklenerek 2025 ile 2028 arasında yıllık ortalama %3,8 büyüme kaydetmesi beklenmektedir.

Yenilenebilir Enerji

Kuveyt'te, güneş, rüzgar, gelgit enerjisi ve yeşil hidrojen enerjisi gibi esas olarak yenilenebilir enerjiye dayalı elektrik üretimine artan bir ilgi bulunmaktadır. Kuveyt'te 2021 yılında toplamda 17.300 MW elektrik enerjisi sağlanması planlanan 8 adet konvansiyonel, 16 adet de yenilenebilir enerjiyle alakalı proje açıklanmıştır. Ayrıca, 2023 yılında da 8000 MW konvansiyonel enerji 5000 MW yenilenebilir olmak üzere toplamda 13.000 MW'lık enerji sağlanması planlanan projeler üzerinde çalışılmaktadır. Haziran 2023'te Kuveyt Devleti Elektrik, Su ve Yenilenebilir Enerji Bakanlığı (MEWRE) Kuveyt'teki işletmelerin 3. Taraf kaynaklardan yenilenebilir enerji satın almasına izin verileceğini duyurmuştur. Bu çerçevede, Kuveyt'te yenilenebilir enerji yatırımlarında da önümüzdeki dönemde ciddi artış yaşanacağı beklenmektedir. Özellikle güneş enerjisi yatırımları ve panel satışı açısından Kuveyt'in önemli bir potansiyel arz ettiği değerlendirilmektedir.

Kuveyt, 2035 Vizyonu kapsamında enerji ihtiyacının %15'inin 2035 yılında kadar yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanması hedefinin halihazırda (% 0, 35 olduğu tahmin edilmektedir.) çok gerisinde bulunmaktadır. Öte yandan, son zamanlarda Kuveyt'te yenilenebilir enerji alanında ciddi ve hızlı adımlar atıldığı göze çarpmaktadır. Bu çerçevede, yenilenebilir enerji alanında iki büyük proje öne çıkmaktadır: Al Dibdibah ve Al Shagaya. Kuveyt Ortaklık Projeleri Kurumu (KAPP); Kuveyt Devleti Elektrik, Su ve Yenilenebilir Enerji Bakanlığı işbirliği ile Al Dibdibah Güç ve Al Shagaya Yenilenebilir Enerji projelerinin geliştirilmesi,

finansmanı, tasarımı, satın alınması, mühendisliği, inşaatı, test edilmesi, devreye alınması, işletilmesi ve bakımına yönelik ihaleye katılmaya hak kazanan şirketleri/konsorsiyumları açıklamıştır. Birinci bölge Üçüncü faz fotovoltaikleri kapsayan bu proje, net gücü 1.100 MW olan yenilenebilir enerji santralinden oluşmaktadır. Ayrıca, KAPP, MEWRE işbirliğinde, 500 MW net kapasiteli yenilenebilir bir enerji santrali olacak Al Dibdibah Power ve Al Shagaya Renewable Energy-Faz III-2. Bölge Solar PV IPP Projesi'nin tasarımı, finansmanı, inşası, işletimi, bakımı ve transferi için önyeterlik başvurularını açmıştır. Proje, başkente yaklaşık 100 km uzaklıkta, Kuveyt Şehri'nin batısındaki Jahra Valiliği'nin idari sınırları içerisinde yer almaktadır. Proje, santralden elde edilen çıktıyı Kuveyt'in elektrik şebekesine ve iletim ağına ihraç edecektir. Proje, 30 yıllık bir süre için alıcı MEWRE ile Güç Satın Alma Anlaşması yapılmasını içermektedir.

Al Shagaya Projesi ise Çin ile imzalanan anlaşmalar çerçevesinde yürütülmekte olup, son dönemde söz konusu projeye ilişkin Çin'den üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmektedir. Son olarak yenilenebilir enerji ve güneş enerjisi santralleri teknolojisinde iş birliği yapma taahhüdünü içeren çerçeve anlaşması, Kuveyt Elektrik, Su ve Yenilenebilir Enerji Bakanlığı ile Çin Ulusal Enerji İdaresi arasında imzalanmıştır. Anlaşma, Çin tarafının gözetiminde, Al-Shagaya ve Al-Abdiliya güneş enerjisi santralleri projelerinin üçüncü ve dördüncü bölgelerine ilişkin ana hat planının çizilmesini içermektedir. Her proje 3.500 megavatlık ortak üretim kapasitesine sahip olacak ve 5.000 megavata kadar çıkma potansiyeline sahip olacaktır.

Ayrıca, Kuveyt'te "Hafez" projesi hayata geçirilmiş olup, söz konusu proje, konutlarda yenilenebilir enerji sistemi, fotovoltaik veya her ikisini birden kurma karşılığında aylık elektrik ve su faturalarında indirim şeklinde vatandaşa teşvik sağlamayı amaçlayan bir projedir. Bu çerçevede, Kuveyt'te yenilenebilir enerji alanında hem güneş paneli tedariki hem de EPC projeleri için fırsat olduğu değerlendirilmektedir.

E-Ticaret ve Bilgi Teknolojileri

Kuveyt'in teknoloji girişim ekosistemi, bölgedeki diğer ülkelere kıyasla erken gelişme aşamasındadır. İsviçre merkezli girişim araştırma merkezi StartupBlink'e göre, Kuveyt'in ekosistemi 2023 itibariyle Orta Doğu'da sekizinci ve küresel olarak 94. sırada yer almıştır. BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın "Teknoloji ve Yenilik Raporu 2023", Kuveyt'i Sınır Teknolojileri Hazırlık Endeksi'nde 166 ülke arasında 51. sıraya yerleştirmiştir.

Yüksek mobil penetrasyon oranı, 5G altyapısı, yüksek harcanabilir gelir oranı, banka hesabı bulunma oranı, dijital sistemlerin kullanılmasına açık genç nüfus, devlet kurumlarının dijital uygulamalarının geliştirilmesine yönelik gelecek hedefleri, siber güvenliğe verilen yüksek önem ile Kuveyt İletişim ve Bilgi Teknolojileri Kurumunun Ulusal Siber Güvenlik, Ulusal Dijital Dönüşüm, Ulusal Yapay Zeka Stratejileri oluşturma, Ulusal Yazışma Sistemi kurma, IT alanında milli insan kaynağı oluşturma ve dijital yenilik merkezi kurma hedeflerinin IT alanında fırsatlar yaratacağı değerlendirilmektedir. Kuveyt'te, 2024 yılında teknolojik çözümlere yapılan ulusal harcamanın 10,1 milyar dolar olarak gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Dijitalleşme halihazırda birçok kamu hizmetini dönüştürmüş olup, ülkenin BT geliştirmeye

verdiği önemin ulusal teknoloji harcamalarını artırması ve turizm, bankacılık ve eğitim gibi ulusal vizyon için önemli olan yan endüstrilere teknolojik çözümlerin entegre edilmesi için fırsatlar yaratması beklenmektedir. Teknolojik dönüşüm bağlamında, sağlık, eğitim ve kamu hizmetleri gibi sektörler daha derin dijitalleşmeden faydalanmak için en iyi konumdadır.

Kuveyt'in BİT pazarının toplam değerinin toplam değerinin 2022 yılında yaklaşık 18,2 milyar dolar olduğu tahmin edilmekte olup, Temmuz 2023 tarihinde İngiltere merkezli araştırma şirketi Global Data, Kuveyt'in ICT pazarının 2027 yılına kadar yaklaşık %8,3'lük bileşik yıllık büyüme oranıyla 27,6 milyar doları aşacağını öngören bir rapor yayınlamıştır. 2022'den 2027'ye kadar olan dönemde, BİT sağlayıcıları için kümülatif gelir potansiyelinin ise 135,5 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir. Kuveyt'in Bilgi ve İletişim Teknolojisi pazarının 2028 sonu itibariyle 39,83 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. PwC tarafından açıklanan verilere göre, yapay zekanın 2030 itibariyle Ortadoğu GSYİH'ine 320 milyar \$ katkıda bulunması beklenmektedir. (Söz konusu etkinin %80'inini KİK ülkeleri oluşturacaktır.) Bu bağlamda, 2030 itibariyle yapay zekanın Suudi Arabistan'ın GSYİH'inin %12,4'ünü (135 milyar \$), BAE'nin GSYİH'inin ise %13,6'sını (96 milyar \$) oluşturması beklenmektedir. Yapay zekanın Kuveyt, Katar ve Bahreyn'in milli gelirine her biri için 15 milyar \$ katkı yapacağı öngörülmektedir.

Kuveyt'in dijital dönüşümü için itici güçleri %20,5 CAGR ile Mobilite, ardından %18,6 CAGR ile Bulut Bilişim ve %18,5 CAGR ile Veri Analitiğidir. Bankalar, e-cüzdan ve dijital ödeme olanaklarını geliştirmek için teknoloji tabanlı çözümlere giderek daha fazla odaklanmaktadır. Kuveyt 2035 Vizyonu, çeşitlendirilmiş ve sürdürülebilir bir ekonomiye dönüştürme vizyonunda üstlenilecek çok sayıda IT projesine de öncelik vermektedir. İşletmeler için mobil içerik yönetimi ve mobil cihaz yönetimine yönelik artan bir ihtiyaç bulunmaktadır. Küçük ve Orta Ölçekli işletmeler, operasyonlarını ve gelirlerini artırmalarına yardımcı olacak verilere ve analitik araçlara ihtiyaç duymaktadır. Ülkede üst düzey IT altyapısının mevcudiyeti, 5G internet hızıyla birleştiğinde, IT çözümlerini genişletmek için ek fırsatlar sunmaktadır.

BT sektör büyümesini destekleyen kritik uygulama çözümleri arasında güvenlik ve uç bilişimin yanı sıra BT yönetimi, istemci bilişimi (client computing) ve iş süreci uygulamaları yer almaktadır. Hükümet, finans piyasaları, kamu hizmetleri ve üretim gibi çeşitli sektörlerin bu çözümlerin uygulanmasında önemli bir rol oynaması beklenirken, Kuveyt'teki en iyi üç ürün ve hizmet kategorisi; hizmet olarak yazılım (SaaS), sistem tasarımı ve entegrasyonudur. IoT yazılımı ve SaaS'ın 2027'ye kadar BT pazarına hakim olması beklenmektedir. Dikey son kullanım segmentleri, enerji sektörünün %34,3 pazar payıyla en büyük kullanıcı sektör olduğunu ve bunu hükümet hizmetlerinin izlediğini göstermektedir. Özellikle, finans piyasaları sektörünün 2022'den 2027'ye kadar beklenen %9,8'lik bir bileşik yıllık büyüme oranıyla en hızlı büyümesi öngörülmektedir.

Kuveyt'te ICT sektörü İletişim ve Bilgi Teknolojileri Düzenleme Kurumu (CITRA) tarafından düzenlenmektedir. CITRA, Kuveyt'te belirli hassas verilerin depolanması gerekliliği de dahil olmak üzere Kuveyt'in veri gizliliği düzenlemelerini yönetmekte ve uygulamaktadır. CITRA, e-devlet ve hükümet teknoloji projelerini hayata geçirmek için Merkezi Bilgi Teknolojileri Ajansı (CAIT) ile yakın bir şekilde çalışmaktadır. CAIT, önümüzdeki beş yıl içinde ulusal bir

veri merkezi kurmayı ve hükümet hizmetlerinin %90'ından fazlasını dijitalleştirmeyi hedeflemektedir.

Kuveyt Hükümeti, 2022 yılında tüm siber güvenlik faaliyetlerinin düzenleyicisi olan Ulusal Siber Güvenlik Merkezi'ni (NCSC) kurmuştur. NCSC, hükümet sektörü siber güvenliğini denetlemek ve Microsoft ile ortaklık içinde Sıfır Güven programı da dahil olmak üzere girişimleri uygulamak için CAIT ile yakın bir şekilde işbirliği yapmaktadır. CAIT ile CITRA, Kuveyt'te dijital dönüşümü hızlandırmak ve yapay zeka (AI) uygulamalarını geliştirmek amacıyla Microsoft Corporation ile stratejik bir ortaklık anlaşması imzalamıştır. Şirket, hükümet sektöründe siber güvenliği artırmayı ve siber saldırılara karşı koruma sağlamayı amaçlayan Cybersphere girişimini başlatmak için Kuveyt hükümetiyle birlikte çalışacaktır. Ayrıca, Kuveyt hükümetine, Google Cloud'un veri analitiği, siber güvenlik ve yapay zeka alanındaki teknolojisine ve uzmanlığına erişim izni verilecektir. Bu çerçevede, Google Cloud ülkede yatırım altyapısını kurmaktadır. Bu bağlamda, hem Microsoft hem de Google Cloud'dan üst düzey yetkililer, Kuveyt'e ziyaret ederek başta Emir ve Velihaht olmak üzere ilgili Bakanlık ve Kurum temsilcileriyle üst düzey görüşmeler gerçekleştirmektedir.

Kuwait Oil Company operasyonlarına en son teknolojileri uygulamayı amaçlayan beş yıllık dijital dönüşüm stratejisini duyurmuştur. KOC tarafından dijital dönüşümü için 800 milyon dolarlık bir bütçe tahsis edilmiş olup, öngörücü bakımı geliştirme, keşif olanaklarını iyileştirme ve petrol üretimini artırmayı amaçlayan 11 adet ICT projesi bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Kuveyt ile Çin arasındaki dijital iş birliği güçlenmeye devam etmekte olup, Çinli şirketler agresif fiyatlandırma politikaları nedeniyle Kuveyt'teki dijital altyapı proje ihalelerinde yüklenici olma pozisyonunu domine etmektedir.

2024 itibarıyla Kuveyt'te e-ticaret pazar hacminin 2,4 milyar \$'a ulaşacağı tahmin edilmekte olup, MENA bölgesi için 2017 yılında 8,3 milyar dolar olan e-ticaret pazar hacmi 2022 itibarıyla 8,5 milyar dolara ulaşmıştır. Yapılan araştırmaya göre, Kuveyt vatandaşlarının ve Kuveyt'te yerleşiklerin Kuveyt dışından "online" olarak ürün satın almak ve hizmet ödemelerini yapmak için banka kartlarıyla yaptıkları toplam harcama, 2025 yılının Ocak ayından Eylül ayı sonuna kadar olan 274 günlük dönemde yaklaşık 1,09 milyar dinar olarak gerçekleşmiştir. Basında yer alan haberlere göre, Çin merkezli e-ticaret platformu SHEIN'dan günlük 20.000; TEMU'dan ise günlük 8.000 teslimat yapılmaktadır. Ülkenin ölçeği düşünüldüğünde bu ciddi bir rakamdır.

Ayrıca, Kuveyt Bakanlar Kurulu 19 Kasım 2025 tarihinde Dijital Ticaret Kanunu Taslağı'nı onaylayarak, Emirin onayına sunmuştur. Taslakta; tüketici hakları (14 gün cayma süresi, şikayet sistemi), satıcı bilgileri ve ürün şeffaflığı, güvenli ve uyumlu elektronik ödeme sistemleri, dijital imza ve belge güvenliği, telif hakkı ve fikri mülkiyet koruması, veri güvenliği ve siber saldırı bildirimini, blockchain ve akıllı sözleşmelere dair düzenlemeler yer almaktadır. Kanunda ilk defa dijital tüccarın tanıtımı yapılmıştır. Yasa, yeni kurulan şirketlerin ticari lansmandan önce Bakanlık gözetimi altında dijital ürünleri test etmelerine olanak tanıyan düzenleyici bir deneme ortamı sunarak pazar risklerini azaltmakta ve inovasyonu artırmaktadır. Yasa, dijital anlaşmazlıkları hızlı ve şeffaf bir şekilde çözmek, tüketicinin etkin bir şekilde

korunmasını sağlamak ve açık, adil mekanizmalar aracılığıyla güveni artırmak için özel komiteler oluşturmaktadır. Yeni yasa, elektronik sözleşmelere ve imzalara tam yasal tanıma getirerek her dijital işlemi daha net ve daha güvenilir hale getirmektedir.

Kuveyt'te siyasi yapıdaki değişiklik yatırımların artmasını sağlayacağından tüm sektörlerde olacağı gibi e-ticaret ve BT sektörlerinde de iş fırsatları yaratacaktır. Kuveyt'in mal ticareti açısından oldukça rekabetçi bir piyasa olduğu düşünüldüğünde döviz kazandırıcı hizmet ticaretimizin geliştirilmesi hem bir gereklilik hem de bir fırsat olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede, müteahhitlik, turizm, sağlık turizmi, eğitim, gastronomi, e-ticaret, bilgi teknolojileri alanlarında firmalarımız için önemli potansiyel bulunduğu değerlendirilmektedir.

Sağlık Sektörü

Kuveyt Sağlık Bakanlığı, ülkede sunulan sağlık hizmetlerinin, satın alınan ilaçların ve tıbbi ekipmanların büyük çoğunluğunun sahibi, işletmecisi, düzenleyicisi ve finansörüdür.

Kuveyt, BAE ve Katar'dan sonra GCC bölgesinde üçüncü en büyük sağlık harcamalarına sahiptir. Kuveyt'te sağlık harcamalarının %80'inden fazlası kamu tarafında gerçekleştirilmektedir. Yakın dönemde sağlık hizmetlerine yönelik talebin önemli ölçüde artması beklenmektedir. 2022 yılında sağlık hizmetlerine yaklaşık 15,1 milyar \$ harcanmıştır.

Kuveyt ile ülkemiz arasında 20 Ekim 2023 tarihinde sağlık alanında bir iyi niyet mektubu imzalanmış olup aşağıdaki hususları içermektedir:

- 1-Sağlık sistemlerinin güçlendirilmesine ilişkin bilgi ve deneyim alışverişi
- 2-Acil sağlık hizmetleri ve afet yönetimi alanında iş birliği
- 3-Sağlık yatırımı ve sağlık hizmetlerinin sunumu alanında iş birliği
- 4-İlaç, tıbbi cihaz ve sarf malzemelerinin satın alınması alanında iş birliğinin artırılması
- 5-Türkiyedeki ilgili kurum ve kuruluşlarla kapasite geliştirme alanında kısa süreli eğitim kursları düzenlemesi
- 6-Sağlık bilgi sistemleri alanında uzmanlık değişimi

Kuveyt'in halihazırda sağlık alanında atmakta olduğu ve ileride atmayı planladığı adımlar Kuveyt'i hem mal hem de hizmet ticareti açısından potansiyel bir ülke haline getirmektedir. Bilindiği üzere, diğer tüm körfez ülkeleri gibi Kuveyt de sağlık hizmetlerinin yurtiçi kaynaklardan karşılanması için atılımlar yapmaktadır. Bu çerçevede, yurtdışında tedavi alan vatandaşlara ilişkin işlemlerin takip edilmesi için açılan ofisler kapatılmaya başlanmış olup, ayrıca, bütçede söz konusu tedavi masrafları için ayrılan ödenek de yarıdan fazla kısılmıştır. Öte yandan, kısa vadede gelişim sağlanamayacağından bu alandaki potansiyelin devam edeceği değerlendirilmektedir.

Kuveyt'te sağlık alanında bir diğer öne çıkan sektörler hastane işletmeciliği ve tüp bebek, rehabilitasyona odaklanan uzman kliniklerdir. Medikal teknoloji ve ekipman alanlarına devlet

ciddi yatırımlar yapmakta ve bütçe ayırmakta olup, medtech, görüntüleme, AI destekli teşhis sistemleri ve robotik cerrahide fırsatlar sunmaktadır.

İlaç sektörü açısından ele alındığında Kuveyt'te diyabet, obezite ve kanser oranları yüksek olduğundan onkoloji, kronik hastalık ilaçları ve biyoteknoloji alanlarını cazip kılmaktadır.

Kuveyt Sağlık Bakanlığı halihazırda sağlık alanında dijitalleşme konusuna büyük önem atfetmekte olup ilaç takip sistemi, e-reçete sistemi, sağlık bilgi sistemi, kan bankası sistemi gibi yazılım sistemlerini satın almak için görüşmeler yapmaktadır. Tüm sektörü kapsayacak bir elektronik sağlık kayıt sistemi hükümet için bir hedef olmaya devam etmektedir. 2022 yılında Kuveyt Üniversitesi tarafından yayımlanan bir rapor hastanelerin %43'ünün hala kağıt ortamında iş yaptığını belirtmektedir.

Kuveyt'teki dijital sağlık pazarının 2025 yılına kadar 106,50 milyon ABD doları gelire ulaşacağı; 2025'ten 2029'a kadar yıllık %5,73 büyüme oranıyla 2029 yılına kadar 133,10 milyon ABD doları pazar hacmine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Kuveyt'in ulusal dijital sağlık stratejisi, kapsamlı stratejileri olan Bahreyn, BAE ve Katar gibi diğer Körfez İşbirliği Konseyi ülkelerine kıyasla henüz oluşum aşamasındadır.

Kuveyt'te 2023 sonu itibarıyla 5,3 milyar değerinde dokuz kamu sağlık projesi uygulama aşamasında olup, dört proje de tasarım aşamasındadır. Son yıllarda, maliyeti 1 milyar doların biraz üzerinde olan Jaber Hastanesi ve maliyeti 595 milyon dolar olan Sabah Hastanesi de dahil olmak üzere yeni kamu hastaneleri inşa edilmiştir. Ayrıca, Al Adan Hastanesi, Farwaniya Hastanesi ve Jahra Hastanesi'ndeki genişleme projeleri, yaklaşık 3 milyar dolarlık kümülatif yatırımla, Sağlık Bakanlığı tesislerine toplam 1256 yatak eklemiştir. Kuveyt, 2025 yılında 2 adet hastanenin (Mutlaa Health Center, New Maternity Hospital) açılışını gerçekleştirmiştir. Sağlık Bakanının 3 adet daha hastanenin önümüzdeki dönemde açılışını yapması beklenmektedir. Bu, Mutlaa yerleşim bölgesinde yaşayanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere 15 sağlık merkezi ve özel tıbbi tesisler kurmayı amaçlayan daha geniş kapsamlı bir planın parçasıdır.

Kuveyt'te yabancıların kamu hastanelerindeki hizmetlere erişimi giderek sınırlandırılmakta olup, nüfusun büyük bölümünü yabancıların oluşturması nedeniyle özel sağlık hizmetlerinde zorunlu artış yaşanması beklenmektedir. Dhaman'ın expatların ve ailelerinin bakım sorumluluğunu üstlenmesiyle özel sağlık sektörünün, önümüzdeki yıllarda %15-20 oranında büyümesi beklenmektedir. Dhaman, 2014 yılında kamu-özel sektör ortaklığıyla kurulmuş olup, bugüne kadar ülke genelinde beş birincil sağlık merkezi ve Ahmadi ve Jahra vilayetlerinde toplam 600 yataklı iki hastane inşa etmiştir. Yabancı talebini karşılamak için beş yıl içinde birincil sağlık merkezi sayısını 15'e çıkarmayı hedeflemektedir.

Bankacılık Sektörü

Kuveyt'in temel bankacılık kanunu 1968 tarihli 32 sayılı Para Birimi, Kuveyt Merkez Bankası ve Bankacılık Organizasyonları Kanunu'dur. 2018 tarih ve 44/430 sayılı Kuveyt Merkez Bankası Kararı elektronik ödemelere ilişkin hususları düzenlemektedir.

Kuveyt Merkez Bankası bankacılık ve finansman faaliyetlerini, Sermaye Piyasası Kurumu menkul kıymetler piyasası faaliyetlerini, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı ise sigortacılık sektörünü düzenleyip denetlemektedir.

Kuveyt Merkez Bankası (CBK), Basel III sermaye standartlarını sıkı bir şekilde uygulamaktadır. Kuveyt Merkez Bankası, 21 banka, 53 yatırım şirketi ve 39 kambiyo şirketini regüle etmektedir.

Kuveyt'te faaliyet gösteren bankaların 10 tanesi yerel bankadır. Bu 10 bankadan, beşi konvansiyonel banka, dördü tam teşekküllü İslami banka ve biri ihtisas bankasıdır (Kuveyt Sanayi Bankası). Kalan 11 kurum yabancı bankaların şubeleridir. Toplamda, konvansiyonel bankalar yerel bankacılık sektörünün %58'ini oluşturmaktadır. İslami bankaların varlıkları toplam varlıkların %42,5'ini oluşturmaktadır.

Ülkenin ekonomik faaliyetlerine oranlandığında Kuveyt'te overbanking olduğunu söylemek mümkündür. Toplam varlıkların %4'ünden azı yabancı banka şubelerindeyken, varlıkların büyük kısmı Kuwait Finance House ve National Bank of Kuwait adlı iki bankanın elindedir.

KİK banka büyüklüğü sıralaması açısından, Kuveyt'in körfezde en iyi 20 banka listesinde yalnızca iki bankası bulunmaktadır: yedinci sırada yer alan Kuwait Finance House (KFH) ve onuncu sırada yer alan National Bank of Kuwait (NBK). Öte yandan Kuveyt bankacılık sektöründe Körfez çapında ikinci sıradayken zamanla dördüncü sıraya gerilemiştir. Kuveyt'in bankacılık sektörünün yüksek profesyonelliğiyle orantılı olamayan bu sonuç nedeniyle Kuveyt'te son dönemde birleşme ve satın alma eğiliminde bir artış yaşanmış olup, böylelikle kamu politikası düzeyinde varsayımsal reformlara öncülük etmesi için bir alan oluşturulmuştur. KFH'nin AUB-Bahreyn'i satın almasından sonra, KFH varlıklar, krediler ve mevduatlar açısından yerel olarak en büyük banka haline gelmiştir.

2025 sonu itibariyle Kuveyt'teki bankaların aktiflerinin toplam değeri 127,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup, sektör %9-12 büyüme göstermiştir. 2025 sonu itibariyle toplam kredi hacmi 157,5 milyar dolara ulaşarak yaklaşık %17'lik bir artış göstermiştir. 2026 yılında kredi büyümesinin %7-8 civarında olması beklenmektedir. 2025 Eylül itibariyle mevduatların değeri 76 milyar dolar olup, bankaların ana fon kaynağı hala mevduattır. Bankaların sermaye yeterliliği %18 olup regülasyonun (%14) oldukça üzerindedir. 2025 yılında bankalar 1,67 milyar dolar kar elde etmiş olup sınırlı büyüme (%0,4-0,6) kaydedilmiştir.

KOBİ

Kobilerin Geliştirilmesine İlişkin Ulusal Fon 2 milyar dolar değerindedir. Söz konusu fondan yararlanılabilmesi için 1-50 adet Kuveytli çalıştırılması, start-up'ın başlangıç maliyetinin 500.000 Kuveyt Dinarını aşmaması gibi şartlar bulunmaktadır. Kuveyt'teki özel şirketlerin yaklaşık % 90'ını KOBİ'ler oluşturmakta olup halihazırda KOBİ'lerin GSYİH'e katkısı %3'tür. (BAE'de %53).

Kuveyt'te sanayi Shuwaikh Sanayi Bölgesinde yoğunlaşmış durumdadır. Diğer bir sanayi bölgesi olacak ülkenin güneyinde yer alan Shadadiye Sanayi Bölgesi tamamlanmak üzeredir. 2000 yılından beri Kuveyt'te imalat sanayinin Kuveyt milli gelirine katkısı yıllık ortalama %7'dir. Gıda ve içecek sektörü imalat sanayinin GSYİH'e katkısı %10 iken kimyasal ürün sektörünün katkısı %52,7'dir. Diğer taraftan 2000 yılıyla karşılaştırıldığından metal olmayan minerallerin katkısı %15,1'den %4,5'a; tekstil sektörünün katkısı ise %11,9'dan %4,5'a düşmüştür. Öte yandan, Kuveyt sanayi sektörü değer açısından 2000 yılına kıyaslandığında ciddi artış göstermiş olup, tekstil sektörü 116 milyon \$'dan 257 milyon \$'a; metal olmayan mineraller sektörü 147 milyon \$'dan 255 milyon \$'a; kimyasal ürünler 120 milyon \$'dan 3 milyar \$'a ve mamul metal ürünler 196 milyon \$'dan 1,1 milyar \$'a çıkmıştır.

Ekim 2023 tarihinde Kuveyt 12 yıllık bir dönemi kapsayan Ulusal Sanayi Stratejisi 2025 Belgesini onaylamış olup, ilk faz 48 proje altında 6 alt sektörü incelemektedir: petrokimyasallar ve kimyasal ürünler; gıda sanayi; medikal sanayi (ilaç, tıbbi malzemeler ve teknoloji); yenilenebilir enerji ürünleri; dördüncü nesil sanayi (yapay zeka, 3D Baskı ve nanoteknoloji) ve yapı malzemeleri sanayi. Mezkur Strateji, sektördeki sermaye miktarını mevcut 16,9 milyar dolardan 35,8 milyar dolara çıkarmayı hedeflemektedir.

Lojistik

Kuveyt Uluslararası Terminal II projesinin 2028 yılında faaliyete geçmesi beklenmekte olup, yıllık uçuş sayısını 240.000'den 650.000 adede çıkaracağı tahmin edilmektedir. Ayrıca, söz konusu proje paralelinde Hükümet e-ticaret sektörüne katkı sağlayacağı düşünülen Kuveyt Hava Kargo Şehri projesini de hayata geçirmek istemektedir. Karayolu taşımacılığı açısından öne çıkan projeler ise halihazırda KİK Demiryolu Projesi ile Suudi Arabistan-Kuveyt Demiryolu projeleridir. Deniz yolu taşımacılığındaki en önemli projeler ise yukarıdaki bölümlerde belirtildiği üzere Mübarek Al Kebir Limanı ve Shuaiba Limanının genişletilmesi projeleridir.

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

a. Genel

Ekonomisini çeşitlendirmek ve hidrokarbon kaynaklara bağımlılıktan kurtulmak isteyen Kuveyt'te doğrudan yabancı yatırımları düzenleyen ilk mevzuat 2001 yılında çıkarılmış, ilgili kanunda yabancıların yatırım yapabileceği alanlar pozitif listede belirtilmiştir. Kanunun istenen etkiyi oluşturmaması ve düşük petrol fiyatları nedeniyle 2013 yılında kanun revize edilmiş ve %100 yabancı sermaye ile şirket kurulmasına izin verilmeyen özellikle petrol ve savunma ile ilgili 8 adet sektör belirlenerek, söz konusu sektörler dışında kalan tüm sektörlerde %100 yabancı sermayeli firma kurulmasına izin verilmiştir. Söz konusu kanunla beraber Kuveyt Doğrudan Yabancı Yatırım Kurumu (Kuwait Direct Investment Promotion Agency-KDIPA) kurulmuş ve 2014 yılında faaliyete geçmiştir.

KDIPA, Kuveyt Ticaret Kanunu'nda öngörülen kefalet sistemi ve acente aracılığıyla iş yapmaya istisna sağlamakta, bu yönüyle Kuveyt'te iş yapmak isteyen yabancı yatırımcılar için önemli bir aracı kurum olarak öne çıkmaktadır. Bugüne kadar KDIPA lisansı aracılığıyla aralarında beş adet ülkemiz firmasının da olduğu yüz civarında yabancı firma tarafından Kuveyt'e yatırım yapılmıştır. KDIPA aracılığıyla Kuveyt'te kurulacak yerel bir şirketin Körfez İşbirliği Konseyi bünyesindeki diğer ülkelere de gümrüksüz şekilde mal satabilmesi önemli bir teşvik unsuru olarak göze çarpmaktadır.

b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

i)Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Yabancıların Kuveyt'te gayrimenkul edinmeleri yasaktır. Bu husus, sınırlı olarak Körfez İşbirliği Konseyi üyesi ülke vatandaşları lehine genişletilmiştir. KİK üyesi olmayan vatandaşlar, yalnızca Bakanlar Kurulu onayı gerektiren özel koşullar altında mülk sahibi olabilir.

ii)Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

- Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık

Yabancıların şirket kuruluşunda Kuveyt'teki sponsorluk veya kefalet sistemi adı verilen sistemden dolayı önemli sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Bahse konu hususa ilişkin KDIPA kapsamında iyileştirmelerin yapıldığı, mevzuatın modernize edildiği ifade edilse de ticari kültürün yaygın bir şekilde Kuveyt'liyi önceleyen bir şekilde yapılmış olması ve yüz yüze ilişkilerin önemi nedeniyle bu sistemin devam edeceği öngörülmektedir.

- Vergi Hukukunda Ayrımcılık

Yabancı firmaların gelirleri %15 oranında vergilendirilmektedir. Kuveyt vatandaşlarına bu vergi uygulanmamaktadır.

- Yabancıların Serbest Dolaşımı

Yabancıların işgücü olarak serbest dolaşımı oldukça kısıtlıdır. Ülkede 400'den fazla özel işçi getirme ajansı bulunmaktadır. İşçi getirmede de kefalet sistemi bulunmakta ve işçileri getiren ajanslar işçilerden para almaktadır. Kefilin izni olmadan işyeri değiştirilememektedir.

Körfez İşbirliği Konseyi üyesi ülke vatandaşları gerek vergiler gerekse yatırım ve şirket kurma süreçlerinde Kuveyt vatandaşları gibi muamele görmektedir.

3. Yatırım Teşvik Mevzuatı

KDIPA, yabancılardan alınan % 15'lik verginin 10 yıl boyunca alınmaması, beş yaşından küçük ikinci el makinelerin getirilebilmesi, arsa tahsisi sağlaması, gümrük vergisi muafiyeti gibi proje bazlı esnek teşvikler sağlamaktadır. Elektrik ve su sağlanması hizmetlerinde de tek durak ofis

(one-stop-shop) uygulaması bulunan KDIPA kapsamında yapılacak başvurularda lisans başvurusunun bir ay içinde sonuçlanması, başvurunun sonuçlanmasının ardından ise bir yıl içinde faaliyete başlanması gerekmektedir.

En az 10 bin Kuveyt Dinarı bankada depozito olması, Kuveyt'e teknoloji transferi içermesi, yerel ekonomiye katkı yapması, istihdam sağlaması, eğitim ve bilgi transferi içermesi gibi şartlar aranmakta olup, özetle ülkeye yüksek katma değer sağlayacak projeler üstlenen firmaların başvuruları KDIPA tarafından olumlu sonuçlandırılmaktadır. Bunun yanı sıra, KDIPA kapsamında kurulan işletmelerde ilk yıl % 10 olmak üzere, performansa göre değişen ve en fazla % 25 olan Kuveyt vatandaşı çalıştırma yükümlülüğü bulunmaktadır. Kanunda yatırım büyüklüğüne ilişkin net bir rakam belirtilmemekle birlikte, KDIPA orta-büyük ölçekli projeleri tercih etmekte, küçük ticari girişimler genelde kabul edilmemektedir. KDIPA tarafından devletin öncelik verdiği yatırım alanları kurumun internet sitesinde yer almakta olup, yatırım yapılacak sektör belirlenirken petrole ilişkin sekiz sektörün kapsam dışı bırakıldığı negatif listenin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. KDIPA'ya başvuru sırasında temelde detaylı iş planı, sermaye gücünün ispatı, finansal projeksiyonlar ile şirket yapısı ve ortaklık bilgilerini içeren bir dosya talep edilmektedir. Firmalar tarafından doğrudan KDIPA'ya başvuru gerçekleştirilememekte olup, KDIPA tarafından onaylanan danışmanlık firmaları (<https://kdipa.gov.kw/investors-service-center/listed-companies-offices/>) aracılığıyla başvurular alınmaktadır. Diğer taraftan, Kurumun internet sitesinde (<https://icrp.kdipa.gov.kw/login?redirect=%2Foverview>) KDIPA'dan randevu talep edilmesini mümkün kılan bir sekme mevcuttur.

Öte yandan, KDIPA kapsamında hayata geçirilen işletmelerin mülklerine ilke olarak el konulamamakta, kamu menfaati dışında ve sadece yürürlükteki yasalar uyarınca ve gerçek değeri tespit edilerek el konulabilmektedir.

Yatırımcı, bu yasaya göre, yatırımıyla ilgili teknik, ekonomik ve finansal bilgiler açısından gizlilik prensiplerinden yararlanma hakkına ve ülkedeki yürürlükte olan yasa ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak girişimlerde bulunma hakkına sahiptir.

C. KUVEYT'TEKİ TÜRK YATIRIMLARI

1. Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme

TCMB'den alınan verilere göre ülkemizde yerleşik gerçek ve tüzel kişilerce Kuveyt'e 70 milyon ABD Doları büyüklüğünde yatırım yapılmıştır.

Kuveyt'te ülkemizde yerleşik kişi ve kurumlarca yapılan yatırımların oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Ülkemiz firmaları Kuveyt'e genelde franchise anlaşmaları yoluyla perakende sektöründe ve müteahhitlik, hizmet, IT, enerji, teknik müşavirlik ve gıda hizmet sektörlerinde girmiştir.

2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Gıda hizmet sektöründe faaliyet gösteren firmalarımız genel olarak kefalet sisteminden kaynaklı güven problemleri yaşamaktadır. Franchise olarak girmiş olan gıda hizmet sektöründeki firmalarımızdan vergi konusuna ilişkin şikayetler alınmıştır. Diğer sektörlerde girmiş firmalarımız da yerel ortak bağımlılığın (%51 Kuveytli ortak zorunluluğu) kaynaklı sıkıntılar yaşayabilmektedir. Perakende sektöründe girmiş firmalarımız küçük bir pazarda yüksek kiralar ödeyerek rekabet etmektedir. Ayrıca, son dönemdeki vatandaşlıktan çıkarma uygulamaları, bölgesel çatışmalardan kaynaklı risklerle birlikte talebin ciddi anlamda düşmesine sebep olmuştur.

Müteahhitlik sektöründe faaliyet gösteren firmalarımız genelde geciken hakedişler, iş uzatma verilmemesi ile oldukça yavaş işleyen bürokrasi ve keyfi uygulama prosedürleri hakkında bildirimde bulunmaktadır.

Kuveyt'in nüfusu az olduğundan (5,2 milyon) sınırlı iç pazarda ölçek büyütme zor ve karlılık bazı sektörlerde sınırlıdır. Kuveyt'te karar alma süreçleri diğer Körfez ülkelerine kıyasla daha yavaş olup iyi bir network ağı ve kişisel bağlantılar yoluyla iş gördürülmesi usulü yaygındır.

D. DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI (Doğrudan Yabancı Yatırım Verileri)

UNCTAD verilerine göre Kuveyt'e Doğrudan Yabancı Yatırım girişi akım ve stok olarak aşağıda gösterilmektedir.

Million USD	FDI Inflow	FDI Outflow
2016	419	4.528
2017	348	9.013
2018	204	3.715
2019	351	-2.696
2020	240	7932
2021	567	4666
2022	758	24.613
2023	2113	11.189
2024	614	10.317

(Kaynak: UNCTAD World Investment Report, 2025)

KDIPA, 2022 yılında 345 milyon dolar, 2023 yılında ise 635 milyon dolar yabancı yatırım onaylamıştır. Kuruşundan beri onayladığı yabancı yatırımların toplam değeri 2024 sonu itibarıyla 5,5 milyar dolar olmuştur. Söz konusu yatırımların neredeyse tamamı hizmet sektöründe gerçekleşmiş olup, bilgi teknolojileri sektöründen %30-37 arası; petrol ve doğal gaz

%24-29 (doğrudan üretim değil servis ve teknoloji); inşaat&altyapı %16-18 diğer sektörlerden ise %20 oranında yatırım aldığı tahmin edilmektedir.

Kuveyt'te başlıca yatırımcı ülkeler: ABD, Çin, İngiltere, Hollanda, BAE, Suudi Arabistan, Ürdün ve Hindistan'dır. En büyük yatırımcılar ABD ve Çin olup özellikle enerji, teknoloji ve altyapıda alanlarında faaliyet göstermektedir. Batı ülkeleri (ABD, Avrupa, İngiltere) daha çok IT, finans, danışmanlık ve büyük kurumsal projeler gibi yüksek katma değerli hizmetlere yatırım yaparken; Çin Kuşak ve Yol Projesinin etkisiyle altyapı, enerji ve mega projelere yatırımlar yapmaktadır. Körfez ülkeleri Kuveyt'e yatırımlarında gayrimenkul, lojistik, finans, bölgesel şirket genişlemeleri gibi bölgesel entegrasyonun avantajını esas alan sektörleri tercih etmektedir. Türkiye ve Hindistan gibi gelişen ülkeler ise müteahhitlik ve hizmet sektörleri ile ticarete yoğunlaşmaktadır. KDIPA'ya 34'ten fazla ülke menşeli 95'ten fazla kayıtlı firma bulunmakta olup, Kuveyt çok çeşitli alanlarda ve ülkelere düşük hacimli yatırımlar çekmektedir.

E. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

1. Faydalı Linkler

Kuveyt Doğrudan Yatırımları Teşvik Kurumu: <https://kdipa.gov.kw/en/>

Kuveyt Kamu ve Özel İşbirliği Kurumu: <http://www.kapp.gov.kw/>

Kuveyt Ticaret ve Sanayi Odası: <https://www.ekcci.org.kw/>

Kuveyt'in e-devlet internet adresinde, Kuveyt'e ilişkin muhtelif faydalı bilgilerin yanında, ekonomik ve ticari konulara dair mevzuat bilgilerine de erişim sağlanmasında mümkündür.

<http://e.gov.kw/sites/kgoEnglish/Pages/HomePage.aspx>

Business in Kuwait: <https://www.e.gov.kw/sites/kgoenglish/Pages/Business/Business.asp>

2. Ulaşılabilecek Hukuki& Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

Kuveyt'teki bütün firmalar Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (IFRS) uygun raporlama yapmak zorundadır. Firmaların gerek hukuki gerekse mali ve vergi alanlarında danışmanlık firmalarından destek almasında fayda bulunmaktadır. Acente sözleşmeleri imzalanırken de aynı hususa dikkat edilmelidir. Ülkede danışmanlık sektörü çok gelişmiş olup, uluslararası alanda çalışmalar gerçekleştiren büyük ölçekli birçok firmaya ulaşılabilir.

Kuwait Direct Investment Promotion Authority'ye (KDIPA) akredite olmuş hukuk ve danışmanlık firmaları: <https://kdipa.gov.kw/investors-service-center/listed-companies-offices/>